

Čtvrtý čin nátanské duše a lidská schopnost vzpomínky

Sergej O. Prokofjev

Pro pochopení čtyř nebesko-pozemských činů Krista za pomoci nátanské duše je třeba mít na zřeteli ještě tři aspekty. První je kosmologický. Poukazuje nám na to, jak se Sluneční duch blížil ponenáhlu k Zemi. Tak působily jeho síly z duchovního okolí Země: při první oběti ze sféry stálic, při druhé ze sféry sedmi planet, při třetí ze sféry Měsíce. V řeči tradičního popisu nadsmyslových světů se popisuje tento pohyb duchovního Slunce, které dosáhlo na čtvrtém stupni svým vtělením bezprostředně v zemské sféře svého cíle, jako průchod oblastmi vyššího a nižšího devachanu a astrálním (elementárním) světem. Slovy Rudolfa Steinera: „Tak se Kristus blížil pozvolna k Zemi. V devachanu byl první a druhý předstupeň, v astrálním světě třetí a ve fyzickém světě událost Golgoty. Druhý aspekt jmenovaných událostí se týká postupné záchrany čtyř článků člověka: fyzického, éterického, astrálního těla a já. Pod třetím aspektem je konečně třeba vidět upevnění základních schopností každého člověka, jichž používá od oné doby nevědomě během prvních tří let života, před procitnutím vlastního vědomí já, a které jsou nutné pro vzpřímenou chůzi, řeč a myšlení. Takže, když pozorujeme vývoj oněch tří schopností dítěte, můžeme podle slov Rudolfa Steinera i dnes vnímat v zemském bytí bezprostřední zrcadlení těchto tří „předkřesťanských“ činů Krista za pomoci nátanské duše.

Přítom jsou, jak jsme již ukázali, se schopností dítěte mluvit spojeny druhá a třetí kosmická událost; tyto události položily základ pro vývoj lidské řeči v jejích dvou aspektech: jednak pro *vnitřní* prožívání duše a jednak pro její vztah *k zevnímu* světu: Podobným způsobem souvisí u dítěte schopnost myslet s událostí třetí a čtvrtou. První z nich vedla kdysi k harmonizaci původního myšlení v jeho působení podobném jasnovidnému vnímání, které pracuje způsobem pro dítě ještě nevědomým v nejčasnějším dětství *zvenčí* na formování jeho tělesných orgánů a proměňuje se pak postupně ve vědomé, vnitřní myšlení, tedy ve schopnost, k níž byl položen základ již na Zemi mystériem Golgoty současně se záchranou já.

S tím vším je však spojeno ještě jedno tajemství. Neboť mezi oněmi dvěma epochami v dětském vývoji, kdy dítě dostává na jedné straně schopnost vzpřímit se, mluvit a myslet (ještě aniž toto myšlení vědomě vnímá) a na druhé straně si po prvé uvědomuje své já - asi od třetího roku života -, procitá další schopnost, schopnost *paměti* nebo *vzpomínky*. Neboť na rozvíjení oněch tří schopností nejprve uvedených, které jsou spojeny s třemi velkými kosmickými událostmi, si člověk zpravidla vůbec nevzpomíná. Nevzpomíná si na to, jak se v dětství učil chodit, mluvit, myslet. Naproti tomu si zpravidla může velmi dobře vzpomínat na první procitnutí já k vědomému životu, což souvisí se začátkem práce *vnitřního* myšlení, to znamená s těmi oběma schopnostmi, které jsou vyvolány centrální čtvrtou událostí (mystériem Golgoty). (Ve své knize „Theosofie“ uvádí Rudolf Steiner v této souvislosti takový zážitek Jeana Paula.

Jinak řečeno, mezi oněmi třemi kosmickými událostmi neboli „předstupni“ mystéria Golgoty a mystériem Golgoty samým leží ještě dvě *pozemské* události, které souvisí s procitnutím individuální *paměti* a vlastního *vnitřního myšlení* v člověku, myšlení, které vzniká tím, že se „zevní myšlení“, které přichází bezprostředně z duchovního (astrálního) světa a proto má v malém dítěti ještě charakter nevědomě působících sil, že se toto „zevní myšlení“ v určitém okamžiku zanoří do člověka a projevuje se pak z něho z nitra jako vnitřní činnost prováděná jím samým.

První z těchto dvou pozemských událostí je vtělení nátanské duše na Zemi v těle chlapce-Ježíše, jak je popisuje Lukášovo evangelium a jak se slaví o Vánocích. Druhou událostí je mystérium křtu Ježíše v Jordánu, Epifanias, kdy se kosmická bytost Kristova spojila s tímto Ježíšem. Samozřejmě byl Kristus spojen s Ježíšem také již před tímto okamžikem, tj. během doby od narození (Vánoce) až ke křtu, jen na něho působil více zvenčí.) Nyní se však, po křtu v Jordánu, s ním spojuje úplně a začíná působit z *nitra*, při čemž tím uskutečňuje makrokosmicky ten proces, jež uskutečňuje v rostoucím dítěti mikrokosmicky schopnost myšlení, které přemísťuje v určitém okamžiku svůj pozemský vývoj zvenčí do nitra.

Tak existují vedle oněch tří lidských schopností, souvisících s oněmi třemi kosmickými událostmi, schopností vzpřimování se (chůze), mluvení (ve svém vnitřním a vnějším aspektu) a - původního - (ještě zvenčí přijímaného) myšlení, schopností, na jejichž rozvíjení si zpravidla nevzpomínáme, ještě tři další schopnosti, které jsou spojeny s pozemskými nebo kosmicko-pozemskými událostmi a na jejichž procitnutí v sobě si později velmi dobře vzpomínáme. To jsou schopnosti vzpomínání si, vědomého (vnitřního) myšlení a konečně procitnutí vědomí já, ony další tři schopnosti, jimž odpovídají makrokosmicky na předělu věků události Vánoc, Epifanias a mystéria Golgoty.

Skutečnost, že si na to vzpomínáme (první vzpomínka na zevní události, první vzpomínka na to, co jsme si kdysi myslili, vzpomínka na procitnutí vědomí já), tato skutečnost vzpomínání pochází z toho, že pravzorem /Urbild/ těchto schopností jsou již *pozemské* nebo kosmicko-pozemské události, kdežto pravzorem oněch tří jiných schopností, na jejichž procitnutí si v pozdějším životě nevzpomínáme, jsou čistě *kosmické* události, tj. takové, jejichž realitu lze prožít pouze buď před narozením v duchovním světě nebo v důsledku moderního zasvěcení.

Rudolf Steiner hovoří ve svých přednáškách opakovaně o významu souvislosti vzpomínky se silami individuálního já. A nemůže tomu také být jinak. Neboť obyčejná lidská paměť je pouze jakýmsi více vnějším a nedokonalým výrazem oné mohutné a obsáhlé /um- fassend/ „vnitřní paměti“, která nese skryté každé lidské já z jedné inkarnace do druhé. Z této paměti se postupně vytváří onen zralý plod minulých zemských životů, který se stává při každém prodlévání v duchovním světě mezi smrtí a novým zrozením základem naší budoucí karmy, přičemž tvoří ono individuální a nikdy se netrhající vlákno, které spojuje v jednotu jednotlivá vtělení jakožto jednotný princip našeho já, který je proniká. Tuto skrytou „vzpomínku“, tuto schopnost tvořit individualizovanou „kosmickou paměť“, která je základem našeho já vědomého si sama sebe a zároveň substancí, v níž může přebývat makrokosmické Já Kristovo, tuto schopnost přinesla nátanská duše svým zrozením na Zemi celému lidstvu a každému jednotlivému člověku. Přinesla na Zemi všem lidem dobré vůle jako vánoční dar živoucí vzpomínku na rajský původ lidstva, první zvěst o původní nesmrtelnosti individuálního lidského já. Neboť být „nesmrtelný“ znamená: „mít sílu k tomu, že dovedeme uchovat ve vzpomínce, co bylo prožito, uplynulý život“ A přinesla lidem tento dar v okamžiku, kdy jim bezprostředně hrozila ztráta „skryté paměti“, když jim hrozilo, že zapomenou na svou původní souvislost s duchovními světy, svou pravou domovinou.

Pokud jde nyní o roční rytmus, odpovídají, jak již řečeno, čtvrtému činu nátanské duše na prvním místě *Svátky vánoční*, které mohou být v ročním koloběhu zcela zvláště nazývány *svátky vzpomínky*. Neboť nátanská duše, která se kdysi narodila v tomto ročním období jako nositel jediného éterického těla nedotčeného pádem do hříchu, ještě zcela rajského, je současně strážcem *kosmické paměti celého lidstva*. Opatruje ve vysoké sluneční sféře od prapočátku nejčistší, žádným pokušením nedotčenou vzpomínku na původ lidstva z božskoduchovních světů, neboť ona sama je bezprostředním a živoucím ztělesněním oněch esoterických slov, která jsou známa z rosikruciánské okultní tradice, slov: „Ex deo nascimur. Z Božího světa lidstvo bytí má.“ A tak vyslovuje tato mantra také vlastní obsah Vánoc.